

Bernóthy Benedek halála

1552-ben, Szolnok eleste után, Jász Zsigmond megsegítésére érkezett török szövetséges haderő egy csoportja Túron állomásozott.

Meg kellett érni ezt a szégyent is, hogy két éve a fele tizedet át kellett adni Endríd urainak a török részére.

1562-ben Túrt is elfoglalták. Ott is úr lett a pogány. Most már tényleg a szomszédban van a veszedelem. Bernóthy Benedek fia, András készülődik is. Menye már az őszön elszekerezett Erdélybe, hisz apja Both Mózes földjén, Turdán mégis csak biztonságosabb az élet, mint itt, hol egyik nap a király, a másikon a török császár osztja a parancsot.

Ha az utak felszáradnak, útra is kel a fiatal uraság. Apját is vinné, de Benedek úr nem akar menni. Itt van a temetőben a templom szentélye mögött öt éve hűséges párja: Haranghy Margit, csak nem hagyhatja el hűtlenül...

Mindszent havába fordult az év. Olyan vénasszonyok nyara volt. A Köröstől pár ölnyire sorakoztak Endríd házai. A közelgő estében még kisebbre zsugorodtak az amúgy is apró viskók. Körülvették félkörben a templomot és az azt koszorúzó temetőt.

Bernóth Benedek a magát alig vonzó János atyával kilépett a templomból, mely bizony szegényes eklézsiáról tanúskodott. Patics falát zsindeletet fedte, de mivel az eső több helyen becsurgott, szalmával foltozták meg. A szentély felől tíz ölnyire a Körös folyt. Csaknem mosta a falat. A nyolc öl széles és tizenkét öl hosszú toronytalan épület tényleg hatalmasnak látszott a földbevéjt bogárhátú otthonok között. Előtte fából eszkábált egyszerű harangláb állt, egyetlen jókora bronz haranggal.

A temető ösvényén haladtak csendesen beszélgetve. Jobbára csak a páter magyarázatott. Azonban elállt a szava, amikor, mikor meglátta Haranghy Margit sírja hosszában kiásott új gödröt.

- Benedek uram, miféle sír ez?
- Én ásattam atyám. Azért is volt olyan sürgős a gyónás, azért zavartam ilyen szokatlan időben. Itt az ideje. Ne kelljen kapkodni.
- Az Isten útjai ismeretlenek. Azokat nem lehet tudni.
- Tudni nem, de érezni igen. Tétessen feleségem mellé atyám. Harmincévi hűség után megérdemeljük, hogy egymás mellett legyen végső nyugodalmunk. A koporsó is kész van. Egy hete abban van az éjszakai

nyughelyem. Mondjon értünk misét. Így kívánta Margit, mielőtt meghalt. Legyen meg a végső kívánsága. Áldott jó feleség volt. A temetkezésbe segítő parasztnak is adjon, jut abból, amit tisztelendőségednek adtam. Ne legyen szűkmarkú hozzájuk, amiért kicipelnek, és elhantolnak. Jó, hogy eszembe jut, a kereszt is ott van valahol a kamrában, azt is megácsoltam. Isten áldja atyám!

- Isten óvja Benedek úr! Majd holnap megkeresem. Úgyse tudok senkivel elbeszélgetni. Üres a falu, alig nyolc család lakja már.
- Hát csak nézzen be atyám! -majd halkabban, inkább csak dörögve hozzátette - Csak meg ne ijedjen!

A pap még áldást adott a lassan távolodóra, hogy ezek a nyomasztó gondolatok távozzanak tőle és nyugodt legyen az éjszakája.

Reggel, jókor, zörgetett egy jobbágy legényke a parochia ablakán.

- János atya, Tisztelendő atyám!
- Csak nem a török jött? - szólt ki rekedt, álmos hangon a páter.
- Nem a török jött, hanem Benedek úr ment el. Meghúzhatom a lelkét kísérő harangot?
- Húzd fiam! Hosszasan húzd. Hátha sokunknak húzod. Az Úr legyen irgalmas bírója! -ez utóbbit már Benedek úrnak címezte.

János atya két gyermek ministráns kíséretében szentelt vízzel, füstölővel ért a halottas házhoz. Néhány asszony gunyasztott a földön fekvő koporsó előtt.

- Felöltöztették híveim?
- Nem kellett, így találtuk a koporsóban.

Még a bajusza is ki volt pederve. Keze így a szívéen. Jobb keze helyén kardja. A koporsó mellé néhány pénz volt leszórva.

János atya meghintette szenteltvízzel a halottat, majd kevés tömjént is tett a parázsra és megfüstölte, közben imába kezdett:

- Vimágyunk uromk Isten kegyílmét ez lélikért, hogy jorgusson Ű néki és kegyiggyen s és bucsása mend Ű bűnét. És szsoboducha Űt ürdüg ildetvitül és pukul kínzutujátül és vezesse Űt paradisum nyugomabéli, és odjun néki münyhiurszágbéli utot és mend jovben részet. És keásstuk urunkhoz hármul: Kyrje Eleison
- Tegyétek rá testvéreim a koporsófedelelet és vigyük temetni!

Az egyik asszony, mikor már János atya elfordult, egy - egy pénzt helyezett Benedek úr szemére.

Aztán néhány férfi vállára vette a koporsót, és megindult vele a temetőbe. Előttük a pap lépegetett, aki könyörgő hangon énekelte.

Végy halál engümet,
Egyedüm ilyen,
Maraggyum urodum,
Két világ féllyen!
Ó igoz Simeonnak
Bezzeg szavú ére,
Én érzem ez bútürút,
Kit niha egíre...

A sír szélén még egy imát mondott a pap:

- Szerelmes barátaim, vimádjomuk ez szegény ember lílkiért, kit Úr ez napun, ez humus világ timnőcébűl mente, ez nopun testét tümütjük, hogy Úr út kegyelméhel Ábraám, Izsák, Jákob kegyemében helhezje, hogy birságnop jutva mend Ű szentíi és ünüttei küzikün jov felől jochtontia ileszje és tú bennetük.

A lebocsátott koporsóra dübörögve kezdett hullni a föld.

Hát így adta át a lelkét a mennyek urának Bernóthy Benedek uram, aki fiatalon részt vett a mohácsi csatában és jobbát ott hagyta, és aki egyedül jött haza a csatából, pedig harminchárom házból negyvenöten ültek lóra a király hívó szavára.

(Részlet az „Élők, holtak vallomása” c. kötetből)